

'LESGEVEN IS PROFESSIONEEL TONEELSPLEN'

Jos Olsthoorn wil leerlingen vooral kritisch leren denken

Sinds het begin van dit schooljaar is Jos Olsthoorn als geschiedenisdocent verbonden aan de Vrije School in Den Haag en het Luzac Lyceum in Rotterdam. Daarnaast is hij raadslid voor GroenLinks in Leiden.

Jaarlijks behalen ruim honderd studenten hun eerstegraads lesbevoegdheid geschiedenis aan een universitaire lerarenopleiding (ulo). Hoe bevalt het lesgeven nieuwe docenten als ze eindelijk die felbegeerde baan in de wacht hebben gesleept? Wat zijn hun ambities? Heeft hun opleiding ze goed voorbereid op de lespraktijk?

In deze rubriek gaan lerarenopleider Janneke Riksen en startende docente Paula van Rooij op zoek naar het antwoord op de vraag of nieuwe docenten geschiedenis 'klaar zijn voor de klas'.

Janneke Riksen maakt deel uit van de commissie lerarenopleidingen en is als geschiedenisdidacticus verbonden aan de universitaire lerarenopleiding van de VU.

Paula van Rooij is lid van de commissie beginnende docenten, eerstegraads geschiedenisdocente en werkte als invaldocent op verschillende scholen in de Randstad.

Het was eigenlijk onvermijdelijk dat Jos Olsthoorn ooit in de voetsporen van mevrouw Weytingh zou treden. Niemand kon zo met passie over geschiedenis vertellen als die jonge geschiedenisdocente op het Montessori Lyceum Rotterdam. Olsthoorn weet nog als de dag van gisteren dat mevrouw Weytingh aan het begin van de les haar tafel met een harde klap omgooide, waarna ze de klas opdroeg haar voorbeeld te volgen. 'We gingen loopgraven maken om ons in te leven in de soldaten die erin vochten tijdens de Eerste Wereldoorlog. Mede daardoor vond ik geschiedenis het mooiste vak dat er is.'

IDEALE COMBINATIE

Hoewel geschiedenis zijn passie is, duurde het even voordat Olsthoorn koos voor het onder-

wijs. De journalistiek viel af toen hij een minor journalistiek en nieuwe media volgde naast zijn geschiedenisstudie. De docent zei onverholen dat negentig procent van de aanwezigen geen baan zou vinden. Tussen politiek en onderwijs heeft hij nog steeds geen definitieve keuze gemaakt. De historicus staat overdag voor de klas en 's avonds is hij voor GroenLinks actief in de gemeentepolitiek. 'Een ideale combinatie,' zegt hij stellig. 'Ik kan mijn tijd indelen zoals ik wil. 's Ochtends geef ik les op de Vrije School. 's Middags bereid ik thuis lessen voor. Dat geeft me tijd om soms iets voor de politiek te doen. Zo zijn er met oud en nieuw meer vuurwerkvrije zones in Leiden dankzij GroenLinks. Ik kan dan snel een persbericht schrijven, en daarna door met nakijken.' Niet alleen praktisch gezien is de combinatie prettig. Er zijn volgens Olsthoorn meer inhoudelijke overeenkomsten dan je in eerste instantie zou denken. 'Zowel in de politiek als voor de klas moet je voor een groep een goed verhaal vertellen. Je moet kunnen luisteren naar burgers en naar leerlingen. Een klas is een groep, net zoals een fractie in de gemeenteraad. Als je weet hoe groepsprocessen werken, kun je anderen winnen voor je standpunt. Of het nu om een brugklas

gaat of om de fractie van GroenLinks. Ook bepaalde retorische trucjes zijn zowel in het debat als voor de klas bruikbaar. Zo is er de drietrapsraket. Dan noem je drie voorbeelden van een misstand of een historisch verschijnsel. Die voorbeelden worden steeds een stukje erger. Dat werkt in de raadszaal en voor de klas.' Daarnaast zijn de leerlingen geïnteresseerder in politiek en staatsinrichting dankzij de bijbaan van hun docent. 'Ze vragen regelmatig of er nog iets bijzonders is gebeurd, als ze weten dat ik de dag ervoor een raadsvergadering had.'

TERUGBLIK

Als hij terugblijkt op de universitaire lerarenopleiding van de Vrije Universiteit heeft hij vooral goede herinneringen aan de contacten met docenten en medestudenten. Inhoudelijk vond hij vooral de lessen geschiedenisdidactiek heel praktisch en nuttig. 'We kregen werkvormen die je de volgende dag meteen op stage kon gebruiken.' Op zijn stageschool, het Sint-Nicolaaslyceum in Amsterdam, een opleidingsschool van de VU, kreeg hij van zijn stagebegeleider volop de ruimte verschillende manieren van lesgeven uit te proberen. De positieve feedback zorgde ervoor dat hij het lesgeven, dat hij in het

Jos Olsthoorn (1985) haalde in augustus 2014 zijn diploma aan de lerarenopleiding aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, na een universitaire studie geschiedenis in Leiden. Vervolgens werkte hij enige tijd als beleidsmedewerker op het ministerie van Onderwijs. Sinds begin dit schooljaar staat hij als periododocent elf uur voor de klas op de Vrije School Den Haag. Ook geeft hij vier uur geschiedenis op het Luzac Lyceum in Rotterdam. Daarnaast zit hij in de gemeenteraad van Leiden namens GroenLinks.

begin 'flink spannend vond', met steeds meer vertrouwen tegemoet ging zien. De uitspraak van zijn stagebegeleider 'dat lesgeven professioneel toneelspelen is' zorgt er niet alleen voor dat hij nooit echt boos wordt op leerlingen, maar vooral ook dat hij zijn lessen met extra flair uitdraagt en daardoor leerlingen nog meer hoopt te boeien.

De ontwikkeling van het kritisch denkvermogen vindt Olsthoorn het belangrijkste van zijn vak: kritisch zijn ten opzichte van het interpreteren van bronnen, de media en de politiek. Bij discussies rond actuele en gevoelige thema's, zoals de vluchtelingenproblematiek, kunnen juist geschiedenislessen helpen complexe onderwerpen meer inzichtelijk te maken, door bijvoorbeeld te onderzoeken waarom Nederland in het verleden altijd zo tolerant is geweest ten opzichte van vluchtelingen. Als hij het gevoel heeft dat 'bij leerlingen een lampje gaat branden of dat ze een passie voor een bepaald onderwerp laten zien' is Olsthoorn tevreden. Naast kennis en vaardigheden bijbrengen, is het hem vooral te doen om enthousiasme en nieuwsgierigheid aan te wakkeren bij leerlingen.

VERSCHIL MAKEN

Dé gouden tip voor beginnende docenten is volgens Olsthoorn: collega's vragen achter in de klas te komen zitten. 'Vraag veel feedback. Vanuit de lerarenopleiding ben je gewend dat anderen meekijken, houd die lijn vast. In het begin zijn er nog zoveel zaken die je niet weet. Ga ook zelf bij anderen achter in de klas zitten. Hoe meer je hoort en ziet, des te beter.' Hij waardeert het dan ook erg dat hij nu nog zowel door een vakgenoot als ook een didactische coach

begeleid wordt. 'Er is sowieso een open sfeer op school en men is gewend regelmatig bij elkaar in de les te komen kijken, of je nu een beginnend docent bent of al meer ervaren, dat maakt niet uit.' Over de inhoud van het vak heeft Olsthoorn een duidelijke mening. 'Even leek het erop dat er binnen het geschiedenisonderwijs te veel aandacht uit zou gaan naar vaderlandse geschiedenis.' Daar is hij huiverig voor, ook omdat dit door sommigen ingezet zou kunnen worden om de geschiedenis van het eigen land op te hemelen. Hij juicht het dan ook toe dat er ontwikkelingen gaande zijn waarin meer ruimte is voor Europese en wereldgeschiedenis. Op zijn stageschool kregen leerlingen in de tweede klas slechts één uur per week geschiedenis. Veel te weinig, vindt hij. 'Leerlingen gingen het vak daardoor ook minder serieus nemen. Om leerlingen

'BIJ DISCUSSIES ROND ACTUELE EN GEVOELIGE THEMA'S KUNNEN JUIST GESCHIEDENISLESSEN HELPEN ONDERWERPEN INZICHTELIJK TE MAKEN'

kritisch te leren denken heb je ook tijd nodig.' Daarom blijft hij hopen op meer uren geschiedenis in het voortgezet onderwijs. Hoe hij zijn eigen toekomst ziet? De combinatie van raadslid en geschiedenisdocent bevalt hem uitstekend. In beide banen heeft hij het idee dat hij 'een soort van verschil kan maken'. In de politiek kan hij op lokaal niveau zaken veranderen. Binnen het onderwijs hoopt hij een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van leerlingen tot 'goede' volwassenen. Een droom zou zijn dat sommigen misschien wel door zijn lessen geschiedenis gaan studeren, net zoals hij destijds door de lessen van mevrouw Weytingh. ■